

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossienr:0382-02-088

Naturreservatet

Högbergsmossen

Östhammars kommun

- Länsstyrelsens beslut
- Syfte med reservatsbildningen
- Administrativa data
- Beskrivning av naturreservatet
- Skälen för beslut
- Reservatsföreskrifter
- Ärendets beredning
- Bilagor
- Sändlista

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossienr:0382-02-088

Bildande av naturreservatet Högbergsmossen i Östhammars kommun och fastställande av skötselplan

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), Högbergsmossen som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga A. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta, bilaga C och de gränser som slutligen utmärks i fält.

För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, se nedan under rubriken RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken skall gälla omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bestämmelser för förvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga A.

Länsstyrelsen skall vara förvaltare av reservatet.

Beslutet skall kungöras i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse ska även införas i ortstidningarna Upsala Nya Tidning, Östhammars nyheter och Upplands nyheter.

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att:

- skydda och bevara ett naturskogsområde med våtmarker, sumpskogar, äldre skogspartier, de geologiska bildningarna, de hydrologiska betingelserna samt den biologiska mångfalden som är förknippad med nämnda förhållanden.
- bevara områdets kulturhistoriska värden.
- i den mån det inte strider mot bevarandeintressena, tillåta och med enkla anordningar underlätta allmänhetens möjligheter till naturupplevelser inom området.

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossier:0382-02-088

ADMINISTRATIVA DATA

Naturresevatets namn:	Högbergsmossen
Kommun:	Östhammar
Församling:	Ekeby
Fastigheter:	Fornbro 6:10
Markägare:	staten genom Naturvårdsverket
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget 300 m väst om sjön Vällen och 1,5 km öster om Fornbro. Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.
Gräns:	Området har markerats med heldragen linje på bifogad reservatskarta, bilaga C.
Koordinat i rikets system (RT90):	x = 6663200; y = 16375400
Fastighetskarta (Ekonomisk karta):	128 27 Stensunda
Terrängkarta (Topografisk karta):	12I Östhammar SO
Naturgeografisk region:	Svealands sprickdalsterräng med lerslätter och sjöbäcken (24)
Area - reservatet:	Totalt 98,3 hektar, varav landareal 98,3 ha
Markslag och naturtyp:	se skötselplan, bilaga A

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossier:0382-02-088

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet utgörs till stora delar av gammal barrdominerad skog av ristyp med inslag av björk, asp, al, ek och hassel, mer sparsamt lind, lönn, alm och ask. Geologin är småbruten och området innehåller både organiska jordarter och rikblockig morän. Partier med berghällar och småkärr förekommer. Delar av skogen har naturskogskaraktär med både senvuxna och grova träd av tall, gran, asp och ek. Träden har stor diameterspridning och de äldsta är omkring 200 år gamla.

Delar av skogen har sannolikt betats i ganska sen tid. Där dominerar gran, men inslag av ek och hassel är ganska stort. Döende, spärrgreniga ekar och döda enbuskar vittnar om att skogen tidigare har varit glesare och troligen betad.

I reservatet finns även yngre skog och hyggen. Flera av dessa är mycket lövrika. I vissa ungskogar dominerar t.o.m. lövträden och då främst asp, björk och lind. På ett relativt nytt hygge i den norra delen har man lämnat kvar ett 50-tal grova aspar och enstaka ek och ask. På en ask växer den sällsynta aspfjädermossan.

Området är hydrologiskt intressant, speciellt den östra delen. Här finns små glupar, fuktstråk och underjordiska vattensystem. Några diken finns dock i området som påverkar hydrologin.

Skogsområdet har höga naturvärden. Den sällsynta ringlaven finns på tre platser, varav den ena lokalen verkar vara mycket gynnsam för laven. Svampfloran har ej undersökts närmare, men ett parti i den västra delen verkar vara mycket lämplig för sällsynta marksvampar. Detta område består av gammal, mossig granskog med rörligt markvatten och stort inslag av hassel. Marken är örtrik med bl.a. myska. Skogen är troligen även värdefull för insekter. Några ovanliga insektsarter är funna i reservatet, bl.a. den mycket sällsynta större flatbaggen.

Under den sista tioårsperioden har vildsvin etablerat en stark stam i området vilket präglar markskiktet avsevärt i vissa delar av områdets skogar.

I den västra delen av reservatet finns kulturmarker som delvis brukas som vall, men delvis ligger i ohävd.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Prioriterade bevarandevärden

De prioriterade bevarandevärdena består av gammal barrskog med senvuxna träd och hög andel död ved, kalkbarrskog med skoglig kontinuitet, lövrika successioner, ädla lövträd samt naturlig hydrologi.

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossier:0382-02-088

Områdets bevarandevärden beskrivs mer utförligt under rubriken "Beskrivningsdel" i skötselplanen.

Förutsättningar för att bevara värdena

Det som kan påverka områdets värden negativt är bl.a. skogsbruk, olika exploateringar samt störd hydrologi.

För att bevara och stärka områdets naturvärden införs föreskrifter mot bl.a. skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser kommer att sättas in för att bl.a. gynna lövträd, återställa en naturligare hydrologi, bibehålla karaktären i betespräglade skogsområden samt bevara och synliggöra fornlämningar.

Motiv till att skyddsformen naturreservat har valts

För att bevara områdets naturvärden krävs inskränkningar i pågående markanvändning (skogsbruk) samt kostnadskrävande skötselinsatser. Inskränkningar och skötselkrav är utöver vad markägaren kan förväntas svara för.

Området är för stort för att skydda som biotopskydd.

Beslutets överensstämmelse med övriga åtaganden som berör området

Reservatsbeslutet strider inte mot gällande översiktsplan. För området finns inte detaljplan eller områdesbestämmelser.

Länsstyrelsen bedömer att reservatsbeslutet ligger väl i linje med det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Intresseprövning

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken ska det vid prövning av naturreservatsärenden, tas hänsyn även till enskilda intressen. Inskränkningarna i den enskildes rätt att använda mark och vatten, får inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Bevarandet av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. De inskränkningar som den enskilde drabbas av vid bildandet av reservatet får anses stå i rimlig balans med vad samhället vinner på att området får ett reservatsskydd.

Länsstyrelsens bedömning är att de föreskrifter som beslutet anger, krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossienr:0382-02-088

RESERVATSFÖRESKRIFTER

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet.
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdika eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken),
 - underhåll av dike i åkermark enligt skötselplan
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, brygga, parkeringsplats, mast eller annan anläggning med undantag för i skötselplanen angivna anläggningar och anordningar,
3. dra fram ny mark- eller luftledning,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
 - körning för jordbruksändamål och vid skötseln av reservatet,
 - körning vid brandbekämpning,
 - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg,
5. anordna upplag med undantag för tillfälligt upplag i samband med skötsel av reservatet,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. kalka eller tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken ,

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossienr:0382-02-088

8. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag av informationstavlor och informationsskyltar som berör reservatet eller kulturvärden,
9. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsvårdsåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd samt vindfällen och buskar med undantag för
 - åtgärder enligt skötselplan,
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken)
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
10. utfodra vilt med undantag för stödåtgärder för hotad eller missgynnad art,
11. införa för trakten främmande växt- och djurart/ras med undantag för
 - husdjur i samband med beteshävd,
12. upplåta plats för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för förvaltaren att genomföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t ex jakt eller höslåtter.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång.
-

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla:

1. utmärkning av reservatets gränser och uppsättning av informationstavlor samt informationsskyltar som berör reservatet eller kulturvärden,
2. anläggande av parkeringsplats, markerade stigar, utsiktsplatser, sittbänkar, eldstäder och vedförråd,
3. genomförande av åtgärder för att främja biologisk mångfald, t.ex. naturvårdsinriktad röjning och gallring samt betesdrift och hamling av lövträd,

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossienr:0382-02-088

4. undersökningar av växt- djur- och svamparter och andra naturförhållanden som genomförs som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet.

- C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet.
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
3. gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, svampar, lavar eller på något annat sätt ta bort eller skada växter eller växtdelar av något slag, med undantag för plockning av matsvamp, frukt och bär,
4. döda eller föra bort djur, föra bort ägg, rom eller bo eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
5. göra upp öppen eld på annan än särskilt iordningställd plats,
6. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
7. framföra motordrivet fordon annat än på iordningställd parkeringsplats och allmänna vägar,
8. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
9. utan Länsstyrelsens tillstånd anordna tävlingar.

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossier:0382-02-088

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet aktualiserades först genom Upplandsstiftelsen projekt "Ekologisk Landskapsplanering" i Vällen-området där områdets naturvärden första gången beskrevs. Delar av området har sedan nyckelbiotopinventerats av Skogsvårdsstyrelsen.

Avtal om köp har tecknats med markägarna för delar av de tidigare fastigheterna Fornbro 6:3, Fornbro 6:4, Gillinge 11:1 (nuvarande Fornbro 6:10).

Underlag till reservatsbeslut och skötselplan har tagits fram av Pär Eriksson, Upplandsstiftelsen.

Förslag till reservatsbeslut och skötselplan remitterades hösten 2005 till markägare, sakägare, berörda myndigheter och organisationer (se sändlista). Yttrande har inkommit från Banverket, Bergsstaten, Bergvik Skog AB, Naturvårdsverket, SGU, Östhammars kommun och Vägverket, i huvudsak utan erinringar. Smärre synpunkter har inarbetats i beslutet.

Ekeby Bygdegårdsförening har yttrat sig och föreslår en rastplats med eldstad och bänkar vid ängsladan vid Hjälsätter. En möjlighet att anlägga eldstad har därför skrivits in i skötselplanen. Bygdegårdsföreningen föreslår också att ladan ska användas till en permanentutställning om Vällenområdet. Ladan har upplåtits för förvaring av jordbruksredskap till tidigare markägare. Den kan enligt länsstyrelsens bedömning därför inte utnyttjas till en permanentutställning.

Förvaltare av reservatet kommer att vara Länsstyrelsen.

Detta beslut gäller från den dag det vinner laga kraft.

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga E.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Anders Björck. I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Leif Byman, länsassessor Kerstin Lagerlöf, miljövårdsdirektör Leif Sandin, bitr. länsantikvarie Jan Helmer Gustafsson, länsarkitekt Fredrik Meurman, naturvårdsdirektör Yvonne Aldentun och naturvårdshandläggare Gunnar Lindén, föredragande.

Anders Björck

Gunnar Lindén

2005-11-24

Dnr.511-9019-01
Dossienr:0382-02-088

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1:100 000
- C. Reservatskarta, skala 1:10 000
- D. Skötselområdeskarta, skala 1:10 000 (ortofoto)
- E. Byggnader, forn-/kulturlämningar och friluftsanläggningar/-anordningar
- F. Hur man överklagar